

Україна. УВКБ ООН допомагає ремонтувати будинки щоб родини могли жити в теплих і безпечних оселях. 17 листопада 2022, © УВКБ ООН/Вікторія Андрієвська

КОНЦЕПТУАЛЬНА ЗАПИСКА ЗАГАЛЬНА ПЛАТФОРМА ДЛЯ ІНВЕСТИЦІЙ У РІШЕННЯ ДЛЯ ВІДБУДОВИ ЖИТЛА

ЩО ЦЕ ТАКЕ?

«Україна – це Дім» у партнерстві з УВКБ ООН під керівництвом Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури уряду України створить нову платформу для співпраці, метою якої є полегшення доступу до рішень з відбудови житла для людей, чиї будинки були пошкоджені або зруйновані під час війни. Ця платформа буде базуватись на постійних зусиллях уряду щодо розробки механізмів компенсації для людей, чиї будинки були пошкоджені або зруйновані під час війни, а також на багаторічному лідерстві УВКБ ООН у гуманітарному кластері з питань житла в Україні та партнерстві з низкою місцевих, національних та міжнародних зацікавлених сторін. Відповідно до загальних цілей і бачення національного плану уряду щодо відновлення, «Україна – це Дім» надасть ефективні інструменти для координації та спрямування підтримки, яка допоможе людям отримати доступ до життєво важливої інформації та допомоги для здійснення відновлення та відбудови будинків завдяки використанню нових технологій, інновацій та екологічно безпечних методів.

Для біженців та внутрішньо переміщених осіб поняття «дім» означає набагато більше, ніж просто цеглини та дах над головою. Родинні домівки нерозривно пов'язані з поняттями ідентичності та приналежності, вони представляють зв'язок із минулим і нові надії на майбутнє. Війна проти України триває, але ознаки швидкого відновлення стають дедалі очевиднішими — і люди обережно, але рішуче починають повертатися. Їхня мужність і стійкість має супроводжуватись фінансовою підтримкою, технічними знаннями та твердою рішучістю уряду та його партнерів у сфері гуманітарної

діяльності та розвитку підтримувати їх. «Україна – це Дім» базується на основних принципах відбудови житла та інфраструктури, викладених у Національному плані відновлення, а саме: (1) сприяння реконструкції екологічно сталими та енергоефективними способами, (2) забезпечення громад засобами цивільного захисту та (3) розширення доступу до житла та послуг для осіб з особливою вразливістю, обмеженнями мобільності та для постраждалих під час війни, у тому числі ветеранів. Ця платформа також прагне об'єднати та створити «простір» для творчості, обміну досвідом та бачення інноваційних місцевих акторів, таких як «Нове село» — які прагнуть скоординувати разом архітекторів і технічних експертів із власниками пошкоджених будинків, щоб самопомога з відновлення була безпечною та довготривалою.

Безпечні домівки – це зазвичай головний пріоритет для біженців¹ та внутрішньо переміщених осіб,² які прагнуть повернутися — і це також важлива передумова для того, щоб ті, хто повертаються, могли залишитися, освоїтись та реінтегруватися. «Україна – це Дім» створить загальну платформу для того, щоб усі переміщені та постраждалі від війни могли отримати доступ до довгострокових житлових рішень справедливо, прозоро і комплексно. Цей меседж, який також знайде відгук далеко за межами України та допоможе біженцям приймати зважені рішення щодо можливого повернення і допоможе зрозуміти, чого вони можуть очікувати після повернення.³

1 Звіт УВКБ ООН. Життя на паузі: Наміри та перспективи біженців з України: № 2; Вересень 2022 р. <https://data.unhcr.org/en/documents/details/95767>

2 Звіт УВКБ ООН. Профілі, потреби та наміри ВПО. Грудень 2022 р.

3 На цьому етапі УВКБ ООН не сприяє поверненню в Україну та не допомагає в цьому, але виступає за право біженців вільно вирішувати, коли для них безпечно повернутися, і прагне забезпечити людям доступ до точної інформації для прийняття обґрунтованих рішень щодо їх безпеки і можливостей реінтегруватися при такому мінливому контексті. УВКБ ООН підтримує рішення тих, хто вирішив добровільно повернутися, та працюватиме з партнерами, щоб забезпечити безпечне, гідне та стабільне повернення в місця походження або інші місця в Україні.

Масштаб потреб є значним: в Україні налічується біля шести мільйонів ВПО та приблизно вісім мільйонів українців, які звернулися за захистом та притулком за кордоном. Від війни також постраждали багато мільйонів українців, які мають права на отримання підтримки через виплату компенсації за пошкоджене житло, відновлення та реконструкції. Ця діяльність вже почалася в невеликих масштабах шляхом реалізації низки ініціатив із залученням місцевих органів влади, волонтерських організацій та гуманітарних партнерів, зокрема УВКБ ООН, яке на цей час уже надало підтримку в проведенні ремонтів біля 6 000 осель в районах, постраждалих від війни. Ці невідкладні та постійні зусилля закладають міцний фундамент для шляху вперед та масштабування зусиль у контексті відновлення житла на ранньому етапі.

Рішення з відбудови житла можна швидко масштабувати та розширювати, щоби додавати більше можливостей та варіантів доступу до допомоги з ремонту та реконструкції зруйнованих будинків, зокрема варіанти використання будинків швидкого монтажу. Такий підхід вимагає залучення різних учасників: Уряду та місцевих органів влади, гуманітарних партнерів, агенцій з розвитку, міжнародних фінансових інституцій, двосторонніх донорів, приватного сектору та місцевих постачальників. Побудований на шести взаємопов'язаних цілях, проєкт «Україна - це Дім» створює платформу, яка допомагає поєднувати гуманітарні програми з проведенням екстрених ремонтів та відбудови житла з поточними планами та програмами відновлення Уряду, що реалізуються за підтримки міжнародних фінансових інституцій.

1 Поєднання національних планів відновлення та локальної експертизи з поточною діяльністю гуманітарних організацій.

Створення гнучкої, ефективної та прозорої платформи для отримання підтримки потребує залучення великої кількості учасників в Україні, та проєкт «Україна - це Дім» створює «простір» для поєднання дій та інноваційних підходів. Поточні зусилля із відновлення житла сприяли налагодженню співробітництва між гуманітарними гравцями, та формуванню відносин довіри з обласними адміністраціями та органами влади громад у областях, де житловий фонд та соціальна інфраструктура зазнали пошкоджень або руйнації. Усе це є дуже важливим у досягненні цілей Плану з відновлення України через сприяння визначенню та таргетуванню потрібної підтримки в контексті відновлення на ранньому етапі. Інтеграція локального «ноу-хау» у поточний розвиток платформи та створення простору для локальних знань, можливостей, ідей, інновацій та правильних підходів, що формуються, зокрема проєкту «Українське село», є ключовим фактором успіху та життєздатності проєкту «Україна - це Дім».

2 Цифрові технології для сприяння доступу до інформації та послуг.

Створення умов для максимальної інтеграції проєкту «Україна - це Дім» до українських інформаційно-комунікаційних систем та цифрових ресурсів, у тому числі до Реєстру пошкодженого та знищеного майна та додатку

«Дія». Це сприятиме оперативному та якісному обміну інформацією, ідентифікації пошкоджених та знищених об'єктів, прийняттю рішень на підставі максимального обсягу наявних даних. Лідерство України у сфері цифрових інновацій та високий рівень цифрової грамотності населення відкриває широкі можливості для розширення вже наявного функціоналу та інтерфейсу діючих систем з метою досягнення максимальних результатів у досягненні мети. Проєкт «Україна - це Дім» може стати однією із складових розвитку цієї сфери і відіграти значну роль в процесах роботи із пошкодженим та знищеним майном.

3 Віртуальні та фізичні «Хаби реконструкцій (Хаби будівельних матеріалів)».

Будуть створені для поєднання віртуальних реєстрів та спрощення процесу швидкого надання та розповсюдження потрібних матеріалів та технічної підтримки, а також координації зусиль партнерів та місцевих органів влади. Система складів будівельних матеріалів та наборів для проведення екстреного відновлення УВКБ ООН пропонує життєздатну модель, яку можна поширювати та масштабувати в контексті відновлення житла на ранньому етапі.

4 Економічне відновлення та відродження громади.

За допомогою національних закупівель та підтримки місцевих ринків і постачальників. Коли регіони стабілізуються і люди врешті-решт повернуться, заходи з реконструкції на ранньому етапі стануть ключовим елементом у стимулюванні місцевої економіки та створенні можливостей для працевлаштування. УВКБ ООН уже закуповує більшість матеріалів, які воно використовує для ремонту індивідуальних будинків або соціальної інфраструктури, на місцевому ринку та розпочало закупівлю збірних модульних будинків місцевого виробництва.

5 Вирішення питань компенсації, відшкодування, житла, землі та власності.

Повернення та реінтеграція в районах, які постраждали від війни, незмінно породжує низку практичних, адміністративних та правових питань, пов'язаних із поверненням втраченого майна, отриманням компенсації чи відшкодування відповідно до проєкту закону⁴ про компенсацію за пошкодження та знищення житла, повернення актів власності та навігації з бюрократичними проблемами системи. Як координатор кластеру із питань гуманітарного захисту, УВКБ ООН надаватиме технічну експертну допомогу та підтримку у залученні інших учасників, які мають глибокі знання з житлових, земельних та майнових питань.

⁴ Проєкт Закону 7198 про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації

6 Пілотування інновацій.

Ефективна та дієва платформа для допомоги людям у ремонті чи відновленні будинків має бути одночасно гнучкою та адаптованою — і давати можливість появи масштабних інновацій і передового досвіду. Проект «Україна – це Дім» ставить за мету створення платформи з простором для творчості та тестування нових підходів у відповідь на мінливі потреби в нестабільній ситуації. На сьогоднішній день такими ініціативами є:

- **Запровадження «ваучерів на відбудову» або умовних «готівкових коштів на ремонт»,** які забезпечать гнучкість і свободу дій людям із особливими потребами у ремонті — і дозволять людям визначати пріоритети того, що їм потрібно для відновлення в пошкоджених або втрачених будинках, і заохочуватимуть місцевих постачальників реагувати на ринкові сили попиту та пропозиції.
- **Забезпечення збірних модульних будинків як перехідного житлового рішення для людей, чиї будинки не підлягають ремонту.** Зараз УВКБ ООН проводить пілотну закупівлю збірних і повнофункціональних модульних будинків місцевого виробництва для сімей, будинки яких були значно пошкоджені або зруйновані під час війни. Такий підхід дозволяє сім'ям «відродитися» на своїй землі та з часом відновлювати будинки завдяки наданим необхідним ресурсам для цього. Це не тільки більш гідне житлове рішення, ніж довгострокове розміщення в колективних центрах або спільних/приймаючих приміщеннях, воно також може бути економічно ефективнішим у середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Україна. УВКБ ООН допомагає ремонтувати будинки щоб родини могли жити в теплих і безпечних оселях. 17 листопада 2022,

© УВКБ ООН/Вікторія Андрієвська